

Ikke i krig med England

Hambro ^{RP 20/6-95} ikke alene om å si ifra

Av Thor Brynhildsen, Åsnes

I Aftenposten 10.6. skriver Lars Hellberg i en artikkel under tittelen «Stortinget tatt på sengen» følgende:

«Men allerede i Stortingets lukkede møte 8. april hadde forsvarsminister Birger Ljungberg opplyst at to tyske troppetransportskip var blitt torpedert i norsk farvann, uten at det gjorde

nevneverdig inntrykk på de folkevalgte.

Storingsrepresentantene var derimot opptatt av i hvilken form man skulle protestere mot vestmaktens minelegging ved innseilinger til Norge. Unntagelsen var, som så ofte før, Carl Joachim Hambro, stortingspresidenten og Høyres formann. I likhet med alle andre gjorde han riktignok et stort poeng av at «det skal være målet for vår utenrikspolitikk å bevare Norges nøytralitet». Men han tilføyde at «Norge ikke kan, ut fra sine praktiske materielle interesser, tenke seg den mulighet å komme i krig mot England».

Jeg oppfatter det slik at det er den siste setningen i sitatet Hellberg fremhever som en unntagelse. Det er noe uklart hva Hellberg legger i dette utsagnet til Hambro, men jeg forstår det slik at Hellberg mener at Hambro skulle være den eneste i Stortinget som klart sa ifra at vi ikke måtte komme i krig med England!

Til dette er det bare å si at utenriksminister Halvdan Koht lenge før Stortingets møte den 8. april hadde tatt et klart standpunkt til spørsmålet om hvilken side Norge måtte stå på i en kommende storkrig. Sigmund Skard sier i sin bok «Mennesket Halvdan Koht» følgende om Kohts holdning til dette spørsmålet:

«Gong etter gong i disse åra gav han uttrykk for, at skulle så gale skje, laut vi syta for ikkje å koma med «på galna sida», slik Danmark-Norge i 1807 hadde kome i krig med England. (Tranmæl og brukte stundom dette uttrykket.) I ein krisesituasjon laut vi «se på realiteten og ikke for prestisjens skyld la oss drive inn på den siden hvor vi ikke vil være». Og Koht følgde her ikkje berre den realpolitiske tankegangen at krig med England alltid ville vera ei ulykke for kystlandet Norge. Han viste og at ein krigsallianse med Nazi-Tyskland var utenkjeleg av ideologiske grunnar, og ville stri mot alt som både han sjølv og folket hans sette høgt.»

Mens Hambro i sitt innlegg bare viser til «praktiske materielle interesser», om hvilken side Norge måtte stå på i en kommende storkrig, hadde altså Koht, og dermed Arbeiderpartiet, forlenget tatt et standpunkt i dette spørsmålet både på et praktisk og – kanskje viktigere – på et ideologisk grunnlag.